

EVROPSKI DOBROVOLJNI PENZIJSKI FOND BANJA LUKA

Napomene uz finansijske izvještaje za period od 01. januara do 31. decembra 2019. godine

SADRŽAJ	Strana
Finansijski izvještaji:	
Bilans uspjeha investicionog fonda	4
Bilans stanja investicionog fonda	5
Izveštaj o promjenama neto imovine investicionog fonda	6
Bilans tokova gotovine investicionog fonda	7
Napomene uz finansijske izvještaje	8 – 30

BILANS USPJEHA INVESTICIONOG FONDA
Za period od 01. januara do 31. decembra 2019. godine (u BAM)

		2019.	2018.
	Napomena	01.01-31.12.	01.01-31.12.
Poslovni prihodi			
Prihod od dividende	5	1,845	444
Prihod od kamata – na obveznice	5	10,162	1,004
Prihod od amortizacije diskonta	5	7,777	1,328
Prihod od kamata na depozite	5	1,884	56
<i>Ukupni poslovni prihod</i>		21,668	2,832
Poslovni rashodi			
Naknada Društvu za upravljanje	6	(16,843)	(1,632)
Naknada za troškove platnog prometa	6	(384)	(277)
Naknada banci depozitaru	6	(1,499)	(142)
Rashodi po osnovu amortizacije premije	6	(163)	(0)
<i>Ukupni poslovni rashod</i>		(18,889)	(2,051)
Poslovni dobitak/gubitak		2,779	781
Nerealizovani dobiti fonda – na HOV		28,066	3,861
Povećanje/smanjenje neto imovine fonda		30,845	4,642

Napomene na narednim stranama čine sastavni dio ovih
 finansijskih izvještaja.

Uprava Društva za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka (u daljem tekstu "Društvo") je sastavila priložene finansijske izvještaje Fonda dana 21. januara 2020. godine.

Priloženi finansijski izvještaji će biti dostavljeni Upravnom odboru Društva na davanje mišljenja i usvajanje.

Potpisano u ime Društva i Fonda:

Tomaž Završnik,
 Direktor Društva

M.P

Dragana Gajić,
 Odjeljenje za finansije,
 računovodstvo i opšte
 poslovne

BILANS STANJA INVESTICIONOG FONDA
Na dan 31. decembra 2019. godine

	Napomena	31.12.2019.	31.12.2018.
Ukupna imovina			
Gotovinski ekvivalenti i gotovina	8	92,251	34,631
Ulaganja u HOV raspoložive za prodaju	9	1,281,022	226,015
Depoziti	10	240,000	40,000
Potraživanja po osnovu kamata na depozite	11	104	15
Potraživanje po osnovu dividende	12	1,089	444
AVR-Obračunata kamata na obveznice	13	7,066	1,051
		1,621,532	302,155
Obaveze			
Obaveze prema Društvu za ulaznu naknadu	14	1,848	1,233
Obaveze prema Društvu za upravljanje Fondom	14	2,579	414
Obaveze prema banci depozitaru	14	230	50
Obaveze za isplatu udjela	14	0	741
Obaveze po osnovu ulaganja u HOV	14	9,590	0
		14,247	2,438
NETO IMOVINA FONDA	15	1,607,284	299,717
Kapital			
Osnovni kapital - udjeli		1,607,284	299,717
Osnovni kapital - udjeli	16	1,571,840	295,118
Revalorizacione rezerve po osnovu HOV	17	31,927	3,861
Dobitak tekuće godine		2,779	781
Dobitak/gubitak ranijih godina		738	(43)
Broj obračunskih jedinica	15	109,855.7935446	29,864.16126016
Vrijednost obračunske jedinice (u BAM)	15	10.41476	10.03601

**IZVJEŠTAJ O PROMJENAMA NETO IMOVINE
INVESTICIONOG FONDA
Za period od 01. januara do 31. decembra 2019. godine (u
BAM)**

		2019. 01.01-31.12.	2018. 01.01-31.12.
Povećanje neto imovine od poslovanja	Napomena 9		
Realizovani dobitak/gubitak od ulaganja		1,872	781
Revalorizacione rezerve po osnovu HOV		21,517	3,861
Ukup. povećanje/smanj. neto imovine Fonda		30,845	4,642
Poveć.neto imov. po osnovu transakcija sa udjelima			
Poveć. neto imovine po osnovu izdatih udjela		1,293,522	294,275
Smanj. neto imovine po osnovu izdatih udjela		(16,799)	(1,652)
		1,276,723	292,623
Ukupno povećanje neto imovine Fonda		1,307,568	297,265
Neto imovina	9		
Na početku perioda		299,717	2,452
Na kraju perioda		1,607,284	299,717
Broj udjela Fonda u periodu	9		
Broj udjela na početku perioda		29,864.16	253.53
Izdati udjeli u toku perioda		125,279.29	29,776.43
Povučeni udjeli u toku perioda		(1,629.75)	(165.80)
Broj udjela na kraju perioda		153,513.69	29,864.16

BILANS TOKOVA GOTOVINE INVESTICIONOG FONDA
Za period od 01. januara do 31. decembra 2019. godine (u BAM)

	Napomena	01.01-31.12.	01.01-31.12.
Priliv/odliv gotovine iz poslovnih aktivn.			
Prilivi po osnovu kamata i kupona		15,129	1,713
Prilivi po osnovu dividendi		1,200	0
Ostali prilivi od poslovnih aktivnosti		99,297	10,254
Ukupan priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti		115,626	11,967
Odliv po osnovu troškova banke depozitara		(1,773)	(482)
Odliv po osnovu ulaznih i nakn.za upravljanje		(28,176)	(4,146)
Odliv po osnovu kupovine HOV		(1,093,709)	(228,589)
Odliv po osnovu ulaganja u depozite		(210,000)	(40,000)
Odliv po osnovu ostalih rashoda		(393)	0
Ukupan odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti		(1,334,051)	(273,217)
Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivn.		(1,218,425)	(261,250)
Priliv/odliv gotovine iz aktivn. finansiranja			
Prilivi po osnovu uplate udjela		1,293,522	294,275
Odliv gotovine po osnovu isplate udjela		(17,476)	(897)
Neto priliv gotovine iz aktivn. finansiranja		1,276,046	293,378
Ukupan priliv gotovine		1,409,148	306,242
Ukupan odliv gotovine		(1,351,527)	(274,114)
Neto priliv gotovine u toku perioda		57,621	32,128
Gotovina na početku perioda		34,631	2,503
Gotovina na kraju perioda		92,251	34,631

1. OSNIVANJE I DJELATNOST

Evropski dobrovoljni penzijski fond, Banja Luka (u daljem tekstu: Fond) je osnovan dana 29. septembra 2017. godine kada je Agencija za osiguranje Republike Srpske donijela Rješenje kojim je izdala dozvola za organizovanje i upravljanje Fondom. Statut Fonda donešen je 4. oktobra 2017. god od strane Upravnog odbora Društva za upravljanjem Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: "Društvo"). U poslovanju sa inostranstvom Fond posluje pod nazivom „European Voluntary Pension Fund“. Fond je organizovan kao otvoreni dobrovoljni penzijski fond.

Osnovna djelatnost Fonda je prikupljanje novčanih sredstava dobrovoljnom uplatom penzijskog doprinosa od strane obveznika uplate, i ulaganja tih sredstava radi povećanja vrijednosti Fonda. Fond je organizovan kao fond posebne vrste, odnosno posebna imovine, bez svojstva pravnog lica, koju čini zbir sredstava od dobrovoljnih doprinosa i prinosa od investiranih sredstava, umanjnih za naknade koje se naplaćuju od Fonda. Fondom upravlja Društvo. Imovina Fonda je u svojini članova Fonda, srazmjerno njihovom udjelu u imovini. Imovina Fonda je odvojena od imovine Društva.

Poslovanje Fonda se zasniva na odredbama Zakona o dobrovoljnim penzijskim fondovima i penzijskim planovima Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", broj 13/09, u daljem tekstu Zakon), podzakonskim aktima, kao i internim pravilima poslovanja koja su bazirana na ovim zakonskim propisima za koja je dobijena saglasnost Agencije za osiguranje Republike Srpske (u daljem tekstu "Agencija"), kao regulatora.

Članstvo u Fondu je na bazi dobrovoljnosti, gdje postoji potpuna sloboda u izboru fonda, kao i u njegovom napuštanju, a moguće je i članstvo u više dobrovoljnih penzionih fondova. Fond predstavlja instituciju kolektivnog investiranja u okviru koje se prikuplja i ulaže penzijski doprinos u različite vrste imovine sa ciljem ostvarenja prihoda i smanjenja rizika ulaganja. Poslove kastodi banke za Fond obavlja Nova banka a.d. Banja Luka. Sjedište Fonda je u Banjoj Luci, u ulici Kralja Petra I Karađorđevića 109/3. Fond na dan 31. decembra 2019. nije imao zaposlenih.

2. OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD

2.1. Izjava o usaglašenosti

Priloženi finansijski izvještaji predstavljaju finansijske izvještaje Fonda na dan 31. decembra 2019. godine i za period od 01. januara do 31. decembra 2019. godine, i sastavljeni su u skladu sa računovodstvenim propisima važećim u Republici Srpskoj.

2.2. Osnove vrednovanja i sastavljanja finansijskih izvještaja

Finansijski izvještaji Fonda su sastavljeni po načelu nabavne vrijednosti (istorijskog troška), osim određenih finansijskih instrumenata koji su vrednovani po revalorizovanim iznosima ili fer vrijednosti na kraju svakog izvještajnog perioda, kao što je dalje opisano u računovodstvenim politikama.

Istorijski trošak je generalno zasnovan na fer vrijednosti naknade plaćene u zamjenu za robu i usluge.

Fer vrijednost je cijena koju bi primili od prodaje imovine ili platili za prenos obaveza u uobičajenoj transakciji između tržišnih učesnika na dan vrednovanja, bez obzira da li je ta cijena direktno provjerljiva ili procijenjena korišćenjem drugih tehnika vrednovanja. Prilikom procjenjivanja fer vrijednosti imovine ili obaveza, Društvo uzima u obzir one karakteristike imovine ili obaveza koje bi uzeli u obzir i drugi učesnici na tržištu prilikom određivanja cijene imovine ili obaveza na datum vrednovanja.

Finansijski izvještaji Fonda za period od 01. januara do 31. decembra 2019. godine, su prikazani u formatu propisanom Pravilnikom o Kontnom okviru i sadržini računa u Kontnom okviru za investicione fondove ("Službeni glasnik RS", broj 106/15, 105/17) i Pravilnikom o sadržini i formi finansijskih izvještaja za investicione fondove ("Službeni glasnik RS", broj 63/16, 115/17). a koji uključuju sljedeće finansijske izvještaje:

1. Bilans stanja investicionog fonda – Izvještaj o finansijskom položaju;
2. Bilans uspjeha investicionog fonda – Izvještaj o ukupnom rezultatu u periodu;
3. Izvještaj o promjenama neto imovine investicionog fonda;
4. Bilans tokova gotovine investicionog fonda - Izvještaj o tokovima gotovine;
5. Izvještaj o finansijskim pokazateljima po udjelu ili akciji investicionog fonda;
6. Izvještaj o strukturi ulaganja investicionog fonda;
7. Izvještaj o strukturi imovine investicionog fonda po vrstama imovine;
8. Struktura obaveza investicionog fonda po vrstama instrumenata;
9. Izvještaj o realizovanim dobitcima (gubicima) investicionog fonda;
10. Izvještaj o nerealizovanim dobitcima (gubicima) investicionog fonda, i
11. Izvještaj o transakcijama sa povezanim licima.

U skladu sa Zakonom, Društvo je dužno da vodi poslovne knjige i sastavlja finansijske izvještaje za Fond kao i da do 31. marta tekuće godine, Agenciji za osiguranje Republike Srpske, dostavi godišnji izvještaj o poslovanju, u okviru kojeg, odvojeno prikazuje godišnje finansijske izvještaje za Društvo i finansijske izvještaje za Fond. Takođe, Društvo je obavezno da do 31. jula Agenciji za osiguranje Republike Srpske, dostavi polugodišnji izvještaj o poslovanju, u okviru kojeg, odvojeno prikazuje polugodišnje finansijske izvještaje za Društvo i finansijske izvještaje za Fond.

S obzirom da Fond nije pravno lice, rukovodstvo Društva smatra da Fond nije u obavezi da predaje svoje finansijske izvještaje nadležnom registru u Republici Srpskoj (APIF), i saglasno navedenom priloženi finansijski izvještaji nisu ni predati nadležnom registru.

Društvo je prilikom sastavljanja bilansa tokova gotovine za Fond, koristilo direktni metod izvještavanja o tokovima gotovine.

Društvo je u sastavljanju ovih finansijskih izvještaja primjenjivalo računovodstvene politike obrazložene u napomeni 3 uz finansijske izvještaje, koje su zasnovane na računovodstvenim i poreskim propisima Republike Srpske.

2.3. Funkcionalna valuta i valuta izvještavanja

Iznosi u priloženim finansijskim izvještajima su izraženi u Konvertibilnim markama (BAM) koja predstavlja funkcionalnu i zvaničnu izvještajnu valutu u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini.

2.4. Uticaj i primjena novih i revidovanih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("IFRS") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS")

Priloženi finansijski izvještaji Fonda sastavljeni su uz primjenu Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS"), odnosno Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja ("IFRS", u daljem tekstu zajedno: "Standardi"), koji su bili u primjeni na dan 1. januara 2009. godine i na njima zasnovanim propisima o računovodstvu Republike Srpske.

Naime, na osnovu odredbi Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", broj 94/15), sva pravna lica sa sjedištem u Republici Srpskoj su u obavezi da u potpunosti primjenjuju IAS, odnosno IFRS, kao i Međunarodni standard finansijskog izvještavanja za male i srednje entitete ("IFRS for SMEs"), Međunarodne računovodstvene standarde za javni sektor ("IPSAS"), Međunarodne standarde vrednovanja ("IVS"), Međunarodne standarde za profesionalnu praksu interne revizije, Konceptualni okvir za finansijsko izvještavanje, Kodeks etike za profesionalne računovođe i prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Odbor za međunarodne računovodstvene standarde ("IASB") i sva prateća uputstva, objašnjenja i smjernice koje donosi Međunarodna federacija računovođa ("IFAC").

Pored navedenog, u skladu sa prethodnim Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske ("Službeni glasnik RS", broj 36/09 i 52/11), dana 15. jula 2010. godine Upravni odbor Saveza računovođa i revizora Republike Srpske ("Savez RR RS") je donio "Odluku o početku obavezne primjene izdanja MRS/MSFI (objavljenih do 1. januara 2009. godine)", a na osnovu "Odluke o ovlašćenjima za prevod i objavljivanje" nadležne Komisije za računovodstvo i reviziju Bosne i Hercegovine od 10. marta 2006.

godine (Službeni glasnik BiH, broj 81/06), kojom se takva ovlašćenja daju Savezu RR RS.

Navedeno izdanje IAS/IFRS je odobreno od strane Fondacije odbora za Međunarodne računovodstvene standarde kao zvanični prevod na srpski jezik za Bosnu i Hercegovinu (Republiku Srpsku), Srbiju i Crnu Goru. Prema navedenoj Odluci IAS/IFRS objavljeni do 1. januara 2009. godine obavezno se primjenjuju na finansijske izvještaje sačinjene i prezentovane u Republici Srpskoj za obračunske periode koji počinju 1. januara 2010. godine ili kasnije. Međutim, promjene u važećim Standardima i tumačenjima, kao i novousvojeni Standardi i tumačenja, izdati nakon 1. januara 2009. godine, nisu objavljeni i zvanično usvojeni u Republici Srpskoj.

U skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 94/15), dana 4. oktobra 2017. godine, Upravni odbor Saveza RR RS, donio je „Odluku o utvrđivanju i objavljivanju Konceptualnog okvira za finansijsko izvještavanje i osnovnih tekstova Međunarodnih računovodstvenih standarda (IAS), odnosno Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja (IFRS)“.

Navedenom Odlukom, utvrđuju se i objavljuju prevodi Standarda i tumačenja, izdatih od strane Odbora za međunarodne računovodstvene standarde do 31. decembra 2014. godine, koji su objavljeni na internet stranici Saveza RR RS, a koji se počinju primjenjivati u Republici Srpskoj za finansijske izvještaje koji se sastavljaju na dan 31. decembra 2018. godine. Stupanjem na snagu ove odluke, prestaje da važi Odluka o početku obavezne primjene izdanja IAS/IFRS (objavljenih do 1. januara 2009. godine), iz jula 2010. godine.

2.OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.4. Uticaj i primjena novih i revidovanih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("IFRS") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS") (nastavak)

Rukovodstvo Društva analizira promjene u važećim Standardima i tumačenjima, kao i novousvojene Standarde i tumačenja izdata nakon 1. januara 2009. godine, i nakon ustanovljavanja Standarda i tumačenja koji su relevantni za Fond, ima namjeru da iste primjeni u sastavljanju finansijskih izvještaja Fonda nakon što oni budu zvanično prevedeni i objavljeni u Republici Srpskoj.

Nove izmjene postojećih Standarda koji su u primjeni za izvještajni period

Na dan odobravanja ovih finansijskih izvještaja, sledeće izmjene postojećih standarda, bile su u primjeni:

- Izmjene Međunarodnog računovodstvenog standarda IAS 7 "Izveštaj o tokovima gotovine" – Inicijativa za objelodanjivanje (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017. godine),
- Izmjene IAS 12 "Porez na dobitak" – Priznavanje odloženih poreskih sredstava za nerealizovane gubitke (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. jula 2017. godine),
- Izmjene raznih Standarda "Unapređenja IFRS (period 2014 – 2016)" koja su rezultat godišnjeg unapređenja IFRS sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i usaglašavanja teksta (izmjene IFRS 12 na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2017. godine).

Novi Standardi i izmjene postojećih Standarda koji su izdati, a nisu još uvijek u primjeni

Na dan odobravanja ovih finansijskih izvještaja, sljedeći Standardi i izmjene postojećih Standarda, kao i nova tumačenja su bili izdati, ali nisu postali efektivni:

- IFRS 9 "Finansijski instrumenti" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- IFRS 15 "Prihodi od ugovora sa kupcima" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- IFRS 16 "Lizing" (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- IFRS 17 „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2021. godine),
- Izmjene IFRS 2 „Plaćanja akcijama“ – Klasifikacija i mjerenje transakcija plaćanja akcijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- Izmjene IFRS 4 „Ugovori o osiguranju“ – Primjenom IFRS 9 "Finansijski instrumenti" sa IFRS 4 „Ugovori o osiguranju“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine ili gdje se vrši prva primjena IFRS 9 "Finansijski instrumenti"),
- Izmjene IFRS 9 "Finansijski instrumenti" – Karakteristike plaćanja unaprijed sa negativnim kompenzacijama (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),

2.OSNOVE ZA SASTAVLJANJE I PREZENTACIJU FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA I RAČUNOVODSTVENI METOD (nastavak)

2.4. Uticaj i primjena novih i revidovanih Međunarodnih standarda za finansijsko izvještavanje ("IFRS") i Međunarodnih računovodstvenih standarda ("IAS") (nastavak)

- Izmjene IFRS 10 „Konsolidovani finansijski izvještaji“ i IAS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate“ - Prodaja ili učešće u imovini između investitora i pridruženog entiteta ili zajedničkog poduhvata (datum stupanja na snagu odgođen na neodređeno vrijeme, dok istraživački projekat metoda kapitala bude ustanovljen),
- Izmjene IAS 19 „Primanja zaposlenih“ – izmjene, smanjenje ili izmirenje planova naknada (na snazi za godišnje periode koji počinju na dan ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene IAS 28 „Investicije u pridružene entitete i zajedničke poduhvate“ – Dugoročni interesi u pridruženim entitetima i zajedničkim poduhvatima (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- Izmjene IAS 40 „Investicione nekretnine“ – Prenos investicionih nekretnina (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januar 2018. godine),
- Izmjene raznih Standarda “Unaprijeđenja IFRS (period 2014. - 2016.)“ koja su rezultat godišnjeg unaprijeđenja IFRS (IFRS 1, IFRS 12 i IFRS 28) sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i usaglašavanja teksta (izmjene IFRS 1 i IAS 28 bi trebalo da se primjene za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine),
- Izmjene raznih Standarda “Unapređenja IFRS (period 2015 - 2017)“ koja su rezultat godišnjeg unapređenja IFRS (IFRS 3, IFRS 11, IAS 12 i IAS 23) sa ciljem otklanjanja neusaglašenosti i usaglašavanja teksta (izmjene bi trebalo da se primjene za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine),
- IFRIC 22 “Transakcije u stranim valutama i razmatranja pretplata” (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2018. godine), i
- IFRIC 23 „Neizvjesnost u tretmanu poreza na dobit“ (na snazi za godišnje periode koji počinju na ili nakon 1. januara 2019. godine).

Rukovodstvo Društva je izabralo da ne usvoji ove nove Standarde i izmjene postojećih Standarda prije nego oni stupe na snagu. Rukovodstvo predviđa da usvajanje ovih novih Standarda i izmjena postojećih Standarda neće imati materijalan uticaj na finansijske izvještaje Fonda u periodu inicijalne primjene.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

3.1. Poslovni prihodi

Poslovni prihodi obuhvataju prihode od dividendi, prihode od kamata i amortizacije premije (diskonta) po osnovu HOV sa fiksnim rokom dospijeća i ostale poslovne prihode.

Realizovani dobitak obuhvata realizovane dobitke po osnovu prodaje hartija od vrijednosti, realizovane dobitke po osnovu kursnih razlika i ostale realizovane dobitke. Prihodi od dividendi se evidentiraju kad se ostvari pravo na dividendu. Prihodi od kamata i amortizacije premije (diskonta) po osnovu hartija od vrijednosti ("HoV") sa fiksnim rokom dospijeća predstavljaju prihode koje fond

ostvaruje po osnovu dužničkih hartija od vrijednosti i po osnovu depozita i amortizovani dio razlike nominalne i tržišne cijene hartija od vrijednosti.

Ostali poslovni prihodi podrazumijevaju ostale poslovne prihode koji nisu sadržani u naprijed navedenim prihodima.

3.2. Poslovni rashodi

Poslovni rashodi se evidentiraju u trenutku njihovog nastanka i sastoje se od naknade Društvu po osnovu upravljanja, troškova kupovine i prodaje ulaganja i naknade kastodi banci za troškove platnog prometa i troškove po osnovu pružanja kastodi usluga po ugovoru. Svi troškovi koji se isplaćuju na teret imovine Fonda definisani su Pravilnikom o naknadama, koji je odobren od strane Agencije.

Naknada Društvu za upravljanje Fondom

Društvo mjesečno fakturiše Fondu naknadu za upravljanje i ulaznu naknadu. Naknada za upravljanje se utvrđuje prilikom svakog obračuna neto vrijednosti imovine Fonda, a koji je usaglašen između Društva i kastodi banke. Za iznos ulazne naknade se umanjuje vrijednost svake uplate u Fond prije pretvaranja u obračunske jedinice. Kastodi banka kontroliše obračun koji je Društvo sastavilo, potvrđuje ga i odgovorna je za tačnost obračuna. Naknada prilikom uplate penzijskih doprinosa (ulazna naknada) obračunava se jednokratno, i to kao procenat u odnosu na svaku pojedinačnu uplatu, po stopi do maksimalno 1.9% od ukupno izvršenih uplata. Za članove penzijskog plana, naknada prilikom uplate penzijskih doprinosa obračunava se procentualno od ukupne vrijednosti uplaćenih penzijskih doprinosa koje je organizator penzijskog plana uplatio za članove tog plana, najviše do 1.9% od vrijednosti izvršene uplate.

Naknada Društvu za upravljanje Fondom obračunava se najviše do 2% godišnje od neto vrijednosti imovine Fonda. Naknada se obračunava svakog dana, i to kao procenat podijeljen sa 365.25 uzimajući kao osnovicu neto vrijednost imovine Fonda. Neto vrijednost imovine Fonda predstavlja vrijednost imovine umanjenu za iznos obaveza. Na kraju svakoga mjeseca, Društvo naplaćuje od Fonda iznos koji predstavlja zbir svih dnevnih vrijednosti naknada za taj mjesec. Naknada za prenos računa člana Fonda predstavlja naknadu za troškove prenosa računa u Fond kojim upravlja drugo Društvo i obračunava se kao umanjeno sredstava za iznos stvarnih troškova, s tim što naknada ne može biti obračunata u visini većoj od iznosa koji propiše Agencija.

Naknada kastodi banci

Naknada kastodi banci obračunava se po Tarifniku kastodi usluga, i to: 0.15% na iznos imovine do 10 miliona BAM, odnosno 0.125% na iznos imovine preko 10 miliona BAM. Od 01.07.2018. godine naknade kastodi banke su uvećane za PDV po stopi 17%.

3.3. Realizovani dobiti i gubici

Realizovani gubitak obuhvata realizovane gubitke na prodaji hartija od vrijednosti, realizovane gubitke po osnovu kursnih razlika i ostale realizovane gubitke.

Realizovani dobitak od prodaje ulaganja se iskazuje ako se prodaja izvrši po cijenama koje su više u odnosu na nabavnu vrijednost ulaganja. U obrnutom slučaju biće evidentiran realizovani gubitak.

Prilikom knjigovodstvenog evidentiranja prodaje ulaganja, isknjižavaju se i svi nerealizovani dobitci i gubici koji se odnose na to ulaganje, bilo da su iskazani na računima uspjeha ili u revalorizacionim rezervama. Oni prodajom postaju realizovani i uključuju se u obračun ukupnog dobitka ili gubitka ostvarenog prodajom ulaganja iz portfelja.

Ostali prihodi i rashodi se knjiže po načelu uzročnosti.

3.4. Nerealizovani dobitci i gubici

Promjene fer vrijednosti se evidentiraju na kontima ispravke vrijednosti i nerealizovanih dobitaka, odnosno gubitaka za hartije koje su klasifikovane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, odnosno ispravke vrijednosti i revalorizacionih rezervi za hartije klasifikovane kao raspoložive za prodaju.

3.5. Vrijednost imovine, obračun neto vrijednosti imovine i utvrđivanje vrijednosti obračunske jedinice Fonda

Upravni odbor Agencije, na sjednici održanoj 30. novembra 2017. godine, donio je Pravilnik o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda (u daljem tekstu "Pravilnik", "Službeni glasnik RS", broj 113/17) i na sjednici 27. aprila 2018. godine Pravilnik o izmjenama pravilnika o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda ("Službeni glasnik RS, broj 43/18).

Imovina Fonda

U skladu sa Pravilnikom, ukupnu vrijednost imovine Fonda na dan vrednovanja čini zbir vrijednosti svih vrsta imovine propisanih Zakonom, i to:

- 1) hartije od vrijednosti iz portfelja Fonda,
- 2) nekretnine u vlasništvu Fonda,
- 3) depoziti novčanih sredstava Fonda kod banaka,
- 4) novčana sredstva Fonda na računu kod kastodi banke, i
- 5) potraživanja Fonda.

Vrijednost imovine Fonda na dan vrednovanja se utvrđuje u skladu sa međunarodnim računovodstvenim standardima, računovodstvenim politikama i Pravilnikom.

Neto vrijednost imovine Fonda

Obaveze Fonda predstavljaju obaveze nastale po osnovu

- 1) ulaganja imovine Fonda,
- 2) uplate i isplate obračunskih jedinica,
- 3) naknada Društvu,
- 4) naknada kastodi banci, i
- 5) naknade troškova koje padaju na teret Fonda u skladu sa Zakonom.

Neto vrijednost imovine Fonda, na dan vrednovanja, izračunava se na način da se vrijednost ukupne imovine umanjuje za obaveze Fonda.

Obračunske jedinice Fonda

Ukupna vrijednost svih obračunskih jedinica Fonda, jednaka je neto vrijednosti imovine Fonda. Obračunske jedinice mogu se izraziti u dijelovima. Jedinstvena početna vrijednost obračunske jedinice za Fond, iznosi 10 BAM. Vrijednost obračunske jedinice Fonda, na dan vrednovanja, utvrđuje se dijeljenjem vrijednosti neto imovine Fonda izražene u BAM sa ukupnim brojem obračunskih jedinica. Vrijednost obračunske jedinice Fonda, na dan vrednovanja iskazuje se na pet decimalnih mjesta.

Uplaćeni penzijski doprinosi pretvaraju se u obračunske jedinice istog dana kada su uplaćeni, evidentiranjem jedinica na individualnom računu člana Fonda.

3.6. Dobrovoljni penzijski doprinosi članova Fonda

Član Fonda može biti domaće i strano punoljetno fizičko lice. Članstvo u Fondu je na bazi dobrovoljnosti, postoji potpuna sloboda u izboru fonda, kao i u njegovom napuštanju. Društvo za svakog člana Fonda koji ima zaključen ugovor o članstvu u Fondu, odnosno zaključen ugovor o penzijskom planu, otvara i vodi individualni račun.

Novčana sredstva kojima Fond raspolaže prikupljaju se uplatom penzijskih doprinosa koja u Fond uplaćuje obveznik uplate. Minimalni iznos penzijskih doprinosa za pojedinačnu uplatu u Fond je 10 BAM. Uplata penzijskih doprinosa je dobrovoljna, i ne obavezuje člana Fonda - obveznika uplate na određenu dinamiku uplata.

Uplaćeni penzijski doprinos konvertuje se u investicione jedinice istog dana kad je uplaćen i pripisuje se na individualni račun svakog člana za koga je izvršena uplata. Stanje broja investicionih jedinica na individualnom računu člana fonda uvećava se za nove uplate. Investiciona jedinica predstavlja srazmjerni obračunski udio u ukupnoj neto imovini fonda.

U skladu sa Zakonom, pravo na povlačenje i raspolaganje akumuliranim sredstvima član fonda stiče sa navršениh 58 godina života, bez obzira na period akumuliranja sredstava u Fondu, odnosno sa navršene 53 godine života i najmanje pet godina uplaćivanja doprinosa u kontinuitetu ili 60 mjesečnih uplata. Izuzetno, pravo na povlačenje i raspolaganje akumuliranim sredstvima može se ostvariti i prije pomenutih uslova, u slučaju vandrednih troškova liječenja ili trajne nesposobnosti za rad. Povlačenje i raspolaganje akumuliranim sredstvima član Fonda mora početi najkasnije sa navršениh 70 godina života.

U slučaju smrti člana Fonda, sredstva na njegovom računu pripadaju nasljedniku kojeg je on odredio prilikom stupanja u članstvo u Fond, odnosno sredstva se prenose u skladu sa zakonom u nasljeđivanju, ukoliko član nije Društvu dostavio ime (jednog ili više) nasljednika, po sopstvenom izboru.

Sredstva koja su akumulirana na računu člana Fonda mogu se povući jednokratnom ili programiranom isplatom. Ako je akumulirani iznos u trenutku ostvarivanja prava na povlačenje i raspolaganje akumuliranim sredstvima manji od 2,000 BAM ukupan iznos mora biti jednokratno isplaćen. Programirana isplata podrazumijeva da član Fonda u ugovoru sam odredi mjesečni iznos i period u kome će mu akumulirana sredstva biti isplaćivana sve do trenutka isplate cjelokupnog iznosa koji je na njegovom računu prethodno akumuliran.

Imovina Fonda investira se u cilju ostvarivanja prihoda za članove Fonda. Prinos od investiranja ukupnih sredstava Fonda (nakon odbitka naknada za upravljanje i troškova investiranja) pripada svakom članu Fonda srazmjerno broju njegovih investicionih jedinica. Društvo ne garantuje minimalni garantovani prinos Fonda, tako da član Fonda preuzima rizik ulaganja.

Osnovna načela investicione politike Fonda

Imovina Fonda investira se u skladu sa sljedećim načelima:

- načelo sigurnosti imovine Fonda – ulaganjem u hartije od vrijednosti emitenata sa visokim kreditnim rejtingom,
- načelo diversifikacije portfelja – ulaganjem u hartije od vrijednosti koje se razlikuju prema vrsti i emitentima, kao i prema drugim obilježjima,
- načelo likvidnosti - ulaganjem hartije od vrijednosti koje je moguće brzo i efikasno kupiti i prodati po relativno ujednačenoj i stabilnoj cijeni, i
- načelo profitabilnosti - ulaganjem u hartije od vrijednosti koje, uz uvažavanje prethodno navedenih načela, donose potencijalno najveći prinos.

3.7. Finansijski instrumenti

Finansijska sredstva i obaveze se evidentiraju u bilansu stanja Fonda, od momenta kada je Fond ugovornim odredbama vezan za instrument.

Finansijska sredstva prestaju da se priznaju kada Fond izgubi kontrolu nad ugovorenim pravima nad tim instrumentima, što se dešava kada su prava korišćenja instrumenata realizovana, istekla, napuštena ili ustupljena. Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Fond ispuni obavezu ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla.

(a) Finansijska imovina

Sva finansijska imovina se priznaje, odnosno prestaje se priznavati na datum trgovanja kad je kupoprodaja finansijskog sredstva definisana ugovorenim datumom isporuke finansijskog sredstva u rokovima utvrđenima prema konvencijama na predmetnom tržištu, i inicijalno je mjerena po fer vrijednosti, uključujući transakcione troškove.

Nederivatna finansijska imovina se klasifikuje u sljedeće kategorije: finansijska imovina raspoloživa za prodaju i dati krediti i potraživanja. Klasifikacija zavisi od prirode i svrhe finansijske imovine i određena je u trenutku inicijalnog priznavanja.

Metoda efektivne kamatne stope

Metoda efektivne kamatne stope je metoda obračuna amortizovanog troška finansijske imovine i raspoređivanja prihoda od kamate tokom određenog perioda. Efektivna kamatna stopa je kamatna stopa koja tačno diskontuje buduća novčana primanja knjigovodstvene vrijednosti finansijske imovine kroz očekivani vijek trajanja finansijske imovine, ili gdje je to moguće, kraćeg perioda. Prihodi se priznaju na bazi efektivne kamatne stope za kredite i potraživanja i dužničke instrumente, izuzev za one koji su iskazani po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha.

3. PREGLED ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA (nastavak)

3.7. Finansijski instrumenti (nastavak)

Finansijska imovina raspoloživa za prodaju

Otkupivi dužnički vrijednosni papiri držani od strane Fonda, a kojima se trguje na aktivnom tržištu, su klasifikovani kao raspoloživi za prodaju i prezentuju se po fer vrijednosti, koristeći se tekućom tržišnom vrijednosti nekog drugog instrumenta koji je suštinski jednak ili se bazira na očekivanim novčanim tokovima imovine koja predstavlja osnov ulaganja. Ulaganja za koja nije moguće realno utvrditi fer vrijednost se mjere po trošku.

Dobici i gubici koji nastaju zbog promjene fer vrijednosti direktno utiču na kapital, odnosno na nerealizovane dobitke/gubitke od HoV raspoloživih za prodaju, sa izuzetkom umanjenja za imparitetne gubitke, kamate obračunate koristeći metod efektivne kamatne stope i dobitak ili gubitak na monetarnu imovinu od kursnih razlika, koji se direktno priznaju u bilans uspjeha perioda.

Kada se takva imovina prodaje, ili je izložena trajnom smanjenju vrijednosti, kumulativni dobitak ili gubitak prethodno ostvaren po fer vrijednosti za ulaganja je uključen u prihode i rashode perioda. Instrumenti kapitala klasifikovani kao raspoloživi za prodaju koji ne kotiraju na aktivnom berzanskom tržištu, i čija se fer vrijednost ne može pouzdano utvrditi, su vrednovani prema istorijskom trošku umanjenom za obezvrjeđenje.

Fer vrijednost finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju izraženih u stranoj valuti se određuje u toj valuti i preračunava se po važećoj kursnoj stopi na dan bilansa stanja. Promjena u fer vrijednosti koja se može pripisati promjenama kursa i koja rezultuje promjeni amortizovanog troška sredstva, priznaje se u bilansu uspjeha, dok se ostale promjene priznaju kao promjene u ostalom ukupnom rezultatu.

Finansijska sredstva koja se drže do dospjeća

Obveznice sa fiksnim ili odredivim plaćanjima i fiksnim rokom dospjeća, za koje Fond ima pozitivnu namjeru i mogućnost da ih čuva do dospjeća, klasifikuju se kao imovina u posjedu do dospjeća. Evidentiraju se po trošku amortizacije koristeći metodu efektivne kamatne stope, umanjenom za umanjenje vrijednosti, sa prihodom koji se priznaje na bazi efektivnog prihoda.

Dugoročni finansijski plasmani

Dugoročni finansijski plasmani sastoje se od oročenih novčanih depozita kod poslovnih banaka na period duži od godinu dana. Oročena novčana sredstva u bankama su vrednovana u visini deponovanih sredstava na dan bilansa stanja.

Dati krediti i potraživanja

Potraživanja od kupaca, krediti i ostala potraživanja sa fiksnim ili odredivim plaćanjima koja ne kotiraju na aktivnom tržištu klasifikuju se kao krediti i potraživanja. Krediti i potraživanja vrednuju se po amortizovanom trošku, primjenom metode efektivne kamatne stope, umanjeni za procijenjeno umanjenje vrijednosti. Prihod od kamate se priznaje primjenom efektivne kamatne stope, osim u slučaju kratkoročnih potraživanja, gdje bi priznavanje prihoda bilo nematerijalno.

Potraživanja su prikazana po njihovoj nominalnoj vrijednosti, umanjenoj za ispravke vrijednosti nenaplativih potraživanja. Ispravka vrijednosti potraživanja vrši se indirektno za iznos dospjelih potraživanja koja nisu naplaćena u određenom periodu od datuma dospjeća za plaćanje, što su,

Dati krediti i potraživanja (nastavak)

prema procjeni menadžmenta baziranoj na historijskim dokazima o iznosu s tim u vezi nastalih gubitaka, potraživanja koja nisu naplaćena preko godinu dana. Direktni otpis potraživanja se vrši u slučajevima kada je nemogućnost naplate izvjesna i dokumentovana. Potraživanja koja su predmet kompenzacije se ispravljaju po neto principu.

Kratkoročni finansijski plasmani

Kratkoročni finansijski plasmani odnose se na oročena sredstva u bankama na period kraći od godinu dana, i evidentirana su u visini deponovanih novčanih sredstava na dan bilansa stanja.

Gotovinski ekvivalenti i gotovina

Gotovinski ekvivalenti i gotovina uključuju gotovinu u blagajni, depozite kod komercijalnih banaka, kao i visoko likvidna sredstva koja se mogu brzo konvertovati u poznate iznose gotovine, uz beznačajan rizik od promjene vrijednosti.

Umanjenja finansijske imovine

Finansijska imovina, osim imovine iskazane po fer vrijednosti kroz bilans uspjeha, procijenjena je za indikatore umanjenja na svaki datum izvještaja o finansijskom položaju. Finansijska imovina je umanjena tamo gdje je dokazano da su, kao rezultat jednog ili više događaja koji su se desili nakon početnog priznavanja finansijske imovine, procijenjeni budući novčani tokovi investicije izmijenjeni. Za akcije koje ne kotiraju na berzi, a klasifikovane su kao raspoložive za prodaju, značajan ili produžen pad u fer vrijednosti vrijednosnog papira ispod njegovog troška smatra se objektivnim dokazom umanjenja.

Za svu ostalu finansijsku imovinu, uključujući otkupive hartije od vrijednosti klasifikovane kao raspoložive za prodaju, i potraživanja po finansijskom zajmu, objektivni dokaz umanjenja može uključiti:

- značajne finansijske teškoće izdavaoca ili korisnika; ili
- propust ili delikvencija u otplati kamate ili glavnice; ili
- mogućnost da će dužnik doći u stečaj ili finansijsku reorganizaciju.

Za određene kategorije finansijske imovine, kao što su potraživanja od kupaca, sredstva za koja je procijenjeno da nisu umanjena, naknadno se procjenjuju na umanjenje na kolektivnoj osnovi. Objektivni dokaz umanjenja portfolija potraživanja uključuje prethodno iskustvo Fonda u naplati, kašnjenje u naplati nakon perioda dospeljeća, kao i promjene u nacionalnim ili lokalnim ekonomskim uslovima koji su u uzajamnoj vezi sa neizvršenjem potraživanja. Za finansijsku imovinu iskazanu po amortizovanom trošku, iznos umanjenja je razlika između knjigovodstvene vrijednosti imovine i sadašnje vrijednosti procijenjenih budućih novčanih tokova, diskontovanih koristeći originalnu efektivnu kamatnu stopu finansijskog sredstva. Knjigovodstvena vrijednost finansijske imovine je umanjena za gubitke umanjenja direktno za svu finansijsku imovinu, osim za potraživanja gdje je knjigovodstvena vrijednost umanjena kroz upotrebu rezervisanja za umanjenje vrijednosti. Kada nije moguće naplatiti potraživanja od kupaca, onda su ista otpisana na teret rezervisanja za umanjenje vrijednosti. Naknadni povrati iznosa koji su prethodno otpisani se oprihoduju u korist rezervisanja za umanjenje vrijednosti. Promjene u knjigovodstvenoj vrijednosti rezervisanja za umanjenje vrijednosti evidentiraju se u izvještaju o dobitku i gubitku.

Sa izuzetkom hartija od vrijednosti raspoloživih za prodaju, ako se, u narednom periodu, iznos gubitaka od umanjenja vrijednosti smanji, i to smanjenje se odnosi na događaj koji je nastao nakon što je umanjenje priznato, prethodno priznat gubitak umanjenja može se priznati kroz izvještaj o ukupnom rezultatu u mjeri koja neće rezultovati knjigovodstvenim iznosom većim nego što bi bio amortizovani trošak da nije došlo do priznavanja umanjenja vrijednosti na datum kada je umanjenje vrijednosti ispravljeno. Hartije od vrijednosti – ulaganja raspoloživih za prodaju, gubici od umanjenja,

prethodno priznatih kroz izvještaj o ukupnom rezultatu, ne poništavaju se kroz izvještaj o ukupnom rezultatu. Bilo koje uvećanje u fer vrijednosti nakon gubitka umanjnja je priznato direktno u kapital.

Prestanak priznavanja finansijske imovine

Fond će prestati priznavati finansijsku imovinu samo kada ugovorna prava na novčane tokove od finansijske imovine isteknu, ili ako prenese finansijsku imovinu, pa samim tim i sve rizike i nagrade od vlasništva sredstva na drugi subjekt. Ako Fond ne prenese niti zadrži suštinski sve rizike i povrate od vlasništva i zadrži kontrolu nad finansijskom imovinom, Fond nastavlja da priznaje finansijsku imovinu.

(b) Finansijske obaveze

Finansijske obaveze obuhvataju kratkoročne obaveze iz poslovanja i ostale obaveze.

Finansijske obaveze se inicijalno priznaju po fer vrijednosti umanjenoj za troškove koji se direktno mogu pripisati transakciji. Nakon početnog priznavanja, finansijske obaveze se mjere u iznosu po kome je obaveza početno priznata umanjena za otplate i umanjena za bilo koji otpis odobren od strane povjerioca. Finansijske obaveze su iskazane po amortizovanoj vrijednosti korišćenjem efektivne kamatne stope. Obaveze po osnovu kamata na finansijske obaveze se evidentiraju na teret finansijskih rashoda u periodu na koji se odnose i prikazuju u okviru ostalih kratkoročnih obaveza.

Finansijska obaveza prestaje da se priznaje kada Fond ispuni obavezu, ili kada je obaveza plaćanja predviđena ugovorom ukinuta ili istekla.

3.8. Porezi i doprinosi iz rezultata

Tekući porez na dobitak

Porez na dobitak obuhvata tekući porez na dobitak i odložene poreze na dobitak. Obzirom da Fond nije organizovan kao pravno lice, onda nije ni obveznik poreza na dobit.

4. ZNAČAJNE RAČUNOVODSTVENE PROCJENE

Prezentacija finansijskih izvještaja zahtijeva od rukovodstva Društva i Fonda korišćenje najboljih mogućih procjena i razumnih pretpostavki, koje imaju efekta na prezentovane vrijednosti sredstava i obaveza i objelodanjivanje potencijalnih potraživanja i obaveza na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, kao i prihoda i rashoda u toku izvještajnog perioda. Ove procjene i pretpostavke su zasnovane na informacijama raspoloživim na dan sastavljanja finansijskih izvještaja, a budući stvarni rezultati mogu da se razlikuju od procijenjenih iznosa.

Procjene i pretpostavke se stalno preispituju. Izmjene knjigovodstvenih procjena priznaju se u periodu izmjene ukoliko se odnose samo na taj period ili u periodu izmjene u budućim periodima ukoliko izmjena utiče na tekući i buduće periode.

Osnovne pretpostavke koje se odnose na buduće događaje i ostale značajne izvore neizvjesnosti pri davanju procjene na dan bilansa stanja, koja nose rizik sa mogućim ishodom u materijalno značajnim korekcijama sadašnje vrijednosti sredstava i obaveza u narednoj finansijskoj godini predstavljene su u narednom tekstu:

Ispravka vrijednosti potraživanja

U procjeni odgovarajućeg iznosa gubitka od obezvrjeđenja za sumnjiva potraživanja Fond se oslanja na starost potraživanja, ranije iskustvo sa otpisom i promjenama u uslovima plaćanja.

Rezervisanja

Rezervisanja se priznaju i vrše kada Fond ima zakonsku ili ugovorenu obavezu kao rezultat prošlih događaja i kada je vjerovatno da će odliv resursa koje stvaraju ekonomske dobiti biti potreban da se izmiri obaveza i kada se može pouzdano procijeniti iznos obaveze.

Pravična (fer) vrijednost

Poslovna politika Fonda je da objelodani informacije o pravičnoj vrijednosti aktive i pasive za koju postoje zvanične tržišne informacije i kada se pravična vrijednost značajno razlikuje od knjigovodstvene vrijednosti. U Republici Srpskoj ne postoji dovoljno tržišnog iskustva, kao ni stabilnosti i likvidnosti kod kupovine i prodaje potraživanja i ostale finansijske aktive i pasive, pošto zvanične tržišne informacije nisu u svakom trenutku raspoložive. Stoga, pravičnu vrijednost nije moguće pouzdano utvrditi u odsustvu aktivnog tržišta.

Rukovodstvo Društva i Fonda vrši procjenu rizika i, u slučajevima kada se ocijeni da vrijednost po kojoj se imovina vodi u poslovnim knjigama neće biti realizovana, vrši ispravku vrijednosti. Po mišljenju rukovodstva Društva i Fonda, iznosi u ovim finansijskim izvještajima odražavaju vrijednost koja je, u datim okolnostima, najvjerodostojnija i najkorisnija za potrebe izvještavanja.

5. POSLOVNI PRIHODI

	(U BAM)	
	Period 01. januar - 31. decembar 2019.	2018.
Prihodi od kamata – na obveznice	10,162	1,004
Prihodi od dividende	1,845	443
Prihodi od kamata na depozite	1,884	56
Prihodi od amortizacije diskonta - obveznice	7,777	1,329
	21,668	2,832

6. POSLOVNI RASHODI

	(U BAM)	
	Period 01. januar - 31. decembar 2019.	2018.
Naknada Društvu za upravljanje	16,843	711
Naknada za troškove platnog prometa	384	186
Naknada banci depozitaru – po ugovoru	1,499	60
Troškovi amortizacije diskonta (obveznice)	163	0
	18,889	957

7. UKUPNA IMOVINA

	(U BAM)	
	Period 01. januar - 31. decembar 2019.	2018.
Gotovina	92,251	34,631
Ulaganje u HOV – raspoloživo za prodaju	1,281,022	226,015
Depoziti	240,000	40,000
Potraživanje po osnovu kamate	104	15
Potraživanje glavnice – po kuponu	0	0
Potraživanje po osnovu dividende	1,089	444
AVR – obračunata pripadajuća kamata na obveznice	7,066	1,051
	1,621,532	302,155

8. GOTOVINA

	(U BAM)	
	Period 01. januar - 31. decembar 2019.	2018.
Žiro račun u domaćoj valuti	92,251	34,631
	92,251	34,631

9. FINANSIJSKA SREDSTVA RASPOLOŽIVA ZA PRODAJU

Izvršni odbor je u toku 2019. godine doneo odluke o investiranju imovine EPF-a i to: Odluku o kupovini obveznica čiji je emitent Republika Srpska broj: IO-20-2/18 od 26.12.2018. godine u kojoj su navedene sve do tada emitovane i listirane obveznice čiji je emitent Republika Spska, kao i Odluku o kupovini obveznica RSBD-O13 broj IO-8-3/19 od 15.05.2019. godine, o kupovini obveznica emitenta RS u primarnoj emisiji koja nije realizovana, zatim odluku o kupovini akcija emitenta Telekom RS broj IO-12-3/19 od 17.05.2019. godine, odluku koja je dopuna odluke IO-20-2/18 o kupovini obveznica emitovanih u toku 2019. godine od strane emitenta Republika Srpska (oznaka od RSBD-O09 do RSBD013) broj IO-12-5/19 od 15.07.2019. godine i odluke IO-17-7/19 o kupovini obveznica oznake RSBD-O15, odluke IO-19-1/19 o kupovini obveznica RSBD-O16 i RSRS-O-M i kupovini obveznica opštine Modriča u javnoj ponudi broj IO-21-6/19 koja nije realizovana.

Hartije od vrijednosti se klasifikuju u skladu sa MRS 39 kao raspoložive za prodaju ili u slučaju početka primjene MSFI 9 kao obveznice po fer vrijednosti kroz ostali ukupan rezultat.

U izvještajnom periodu imovinu Fonda čine državne obveznice emitovane po osnovu izmirenja ratne štete, državne obveznice emitovane po osnovu izmirenja obaveze prema dobavljačima i akcije.

	(U BAM)	
	Period 01. januar – 31. decembar 2019.	2018.
Nabavna vrijednost ulaganja u HOV raspoloživih za prodaju		
Akcije	26.145	8,422

Obveznice	1,222,950	213,731
	1,249,095	222,154
<i>Svođenje na fer vrijednost sredstava raspoloživih za prodaju</i>		
Akcije	2,984	(401)
Obveznice	28,941	4,262
	31,927	3,861
	1,281,022	226,015

Svođenje na fer vrijednost sredstava raspoloživih za prodaju sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od 31,927 BAM predstavlja efekte svođenja vrijednosti sredstava raspoloživih za prodaju na njihovu fer vrijednost, obračunatu u skladu sa odredbama Pravilnika o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda (Napomena 3.5)

Ulaganja u HOV klasifikovane kao HOV raspoložive za prodaju na dan 31.12.2019. godine su:

	(U BAM)	
	Period 01. januar - 31. decembar 2019.	2018.
a) Ulaganja u akcije		
Telekomunikacije Republike Srpske a.d. Banja Luka	26.145	8,422
<i>Svođenje na fer vrijednost ulaganja u akcije</i>	2,985	(401)
	29.131	8,021

	(U BAM)	
	Period 01. januar - 31. decembar 2019.	2018.
b) Ulaganja u obveznice		
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 11	249,346	57,013
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 9	155,456	22,402
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 12	243,253	33,488
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 10	125,673	31,079
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 13	89,657	0
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 5	49,072	6,315
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 6	48,438	15,856
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 8	46,373	7,346
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 7	38,024	23,002
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 3	27,150	2,368
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 4	23,425	8,563
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 2	13,213	2,571
Republika Srpska – izmirenje ratne štete 1	12,732	1,268
Republika Srpska – obaveze dobavljačima 1	1,867	2,460
Republika Srpska – budžetski deficit O11	29,185	0
Republika Srpska – budžetski deficit O15	40,087	0
Republika Srpska – stara devizna štednja 8	29,998	0
	1,222,950	213,731
<i>Svođenje na fer vrijednost ulaganja u obveznice</i>	28,941	4,262

	1,251,891	217,993
Ukupno finansijska sredstva raspoloživa za prodaju	1,281,022	226,015

Ulaganja u obveznice Republike Srpske za izmirenje ratne štete (serije 1 – 13) sa stanjem na dan 31.12.2019. godine u ukupnom iznosu 1,150,962 BAM se odnose na kupovinu dugoročnih obveznica Republike Srpske, za izmirenje ratne štete. Nominalna vrijednost obveznice je 1 BAM, a nominalna kamatna stopa je 1.5% na godišnjem nivou i računa se na ostatak glavnice uz primjenu linearnog modela obračuna kamate, na bazi stvarnog broja dana. Navedene obveznice su kupovane uz prinos do dospijeca u rasponu od 2.00% do 4,72%. Rok dospijeca je 14 godina od dana emisije obveznica, uz grejs period isplate glavnice od četiri godine (uračunat u rok otplate). Isplata kamate se vrši u godišnjim anuitetima. Po isteku grejs perioda vlasnik obveznice ima parvo na proporcionalni dio glavnice i pripadajući dio kamate obračunate na preostali dio glavnice, koji se isplaćuje jednom godišnje.

Ulaganje u obveznice – izmirenje obaveze prema dobavljačima (serija 1) sa stanjem na dan 31.12.2019. godine iznosi 1,834 BAM. Nominalna vrijednost obveznice je 1 BAM, a nominalna kamatna stopa je 1.5% na godišnjem nivou i računa se na ostatak glavnice uz primjenu linearnog modela obračuna kamate, na bazi stvarnog broja dana. Navedene obveznice su kupovane uz prinos do dospijeca od 4,05%. Rok dospijeca je 15 godina od dana emisije obveznica, uz grejs period isplate glavnice od pet godina (uračunat u rok otplate). Isplata kamate se vrši u godišnjim anuitetima. Po isteku grejs perioda vlasnik obveznice ima pravo na proporcionalni dio glavnice i pripadajući dio kamate obračunate na preostali dio glavnice, koji se isplaćuje jednom godišnje.

Ulaganje u obveznice – budžetski deficit (serije 11 i 15) sa stanjem na dan 31.12.2019. godine iznosi 69,199 BAM. Nominalna vrijednost obveznice je 1,000 BAM, a nominalna kamatna stopa je 4% (serija 11) i 2,3% (serija 15) na godišnjem nivou. Isplata glavnice se vrši jednokratno, po dospijecu, po isteku roka od 10 godina (03.04.2029. godine za obveznicu serije 11 i 05.10.2029. godine). Kamata se obračunava na glavicu i isplaćuje jednom godišnje.

10. DEPOZITI I PLASMANI

Depoziti i plasmani sa stanjem na dan 31. decembra 2019. godine u iznosu od 240,000 BAM se odnose na oročena novčana sredstva kod poslovnih banaka, uz kamatnu stopu od 1,25% do 1,90% godišnje:

	(U BAM)	
	Period 01. januar – 31. decembar 2019.	2018.
Komercijalna banka a.d. Banja Luka	20,000	20,000
MF Banka a.d. Banja Luka	10,000	10,000
MF Banka a.d. Banja Luka	0	10,000
MF Banka a.d. Banja Luka	15,000	0
Komercijalna banka a.d. Banja Luka	24,000	0
MF Banka a.d. Banja Luka	20,000	0
MF Banka a.d. Banja Luka	26,000	0
MF Banka a.d. Banja Luka	13,000	0
Komercijalna banka a.d. Banja Luka	22,000	0

MF Banka a.d. Banja Luka	50,000	0
Komercijalna banka a.d. Banja Luka	40,000	0
UKUPN	240,000	40,000

11. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU KAMATA I GLAVNICE

	(U BAM)	
	Period 01. januar - 31. decembar. 2019.	2018.
Potraživanja po osnovu kamata na depozite	104	15
Potraživanja po osnovu glavnice – po kuponu	0	0
	104	15

12. POTRAŽIVANJA PO OSNOVU DIVIDENDE

	(U BAM)	
	Period 01. januar - 31. dec. 2019.	2018.
Potraživanja po osnovu dividende		
Telekom Srpske a.d. Banja Luka	1,089	444
	1,089	444

13. AVR

	(U BAM)	
	Period 01. januar - 31. dec. 2019.	2018.
AVR – obračunata pripadajuća kamata na obveznice	7,065	1,051
	7,065	1,051

14. OBAVEZE

	(U BAM)	
	Period 01. januar - 31. dec. 2019.	2018.
Obaveze prema Društvu za ulaznu naknadu	1,848	1,233
Obaveze prema Društvu za naknadu za upravljanje	2,579	414
Obaveze prema kastodi banci – po ugovoru	230	50
Obaveze za isplatu akumuliranih sredstava	0	741
Obaveze za kupovinu HOV	9,590	0
	14,247	2,438

15. NETO IMOVINA FONDA

Na dan 31. decembra 2019. godine neto vrijednost imovine Fonda je iznosila 1,607,284 BAM, broj upisanih obračunskih jedinica iznosio je 153,513.69463960 a njihova pojedinačna vrijednost je bila 10.469970 BAM.

16. OSNOVNI KAPITAL - UDJELI

	(U BAM)	
	Period 01. januar - 31.dec 2019.	2018.
Osnovni kapital – udjeli na početku perioda	295,118	2,495
Povećanje kapitala-udjela u toku perioda	1,293,522	294,275
Smanjenje kapitala-udjela u toku perioda	<u>(16,799)</u>	<u>(1,652)</u>
Osnovni kapital – udjeli na kraju perioda	1,571,841	295,118
Broj udjela na početku perioda	29,864.16	253.53
Povećanje broja udjela u toku perioda	125,279.29	29,776.43
Smanjenje broja udjela u toku perioda	<u>(1,629.75)</u>	<u>(165.80)</u>
Broj udjela na kraju perioda	153,513.69	29,864.16

17. REVALORIZACIONE REZERVE

Revalorizacione rezerve po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju na dan 31.12.2019. godine iznose 31.927 BAM i predstavljaju akumulirane nerealizovane dobitke po osnovu promjene fer vrijednosti finansijskih sredstava (hartija od vrijednosti) Fonda koja su klasifikovana kao "finansijsko sredstva raspoloživa za prodaju", a u skladu sa IAS 39 "Finansijski instrumenti:Priznavanje i odmjeravanje", po kojem se dobitak ili gubitak koji se javlja usljed promjene fer vrijednosti finansijskog sredstva raspoloživog za prodaju treba priznati direktno u kapital, odnosno kao dio revalorizacionih rezervi.

18. TRANSAKCIJE SA POVEZANIM PRAVNIM LICIMA

Fond nema status pravnog lica, već je fond organizovan od strane društva koje njime upravlja, kao institucija za prikupljanje novčanih sredstava (uplatom članova) i njihovim investiranjem, a sve u cilju što većeg prinosa od uloženih sredstava.

Shodno tome, Fond nema poslovnih transakcija sa povezanim stranama osim sa Društvom za upravljanje koje ga je i osnovalo (organizovalo). To su isključivo odnosi definisani Zakonom, koji se odnose na obaveze Fonda prema Društvu za ulazne naknade prilikom uplate doprinosa i naknada za upravljanje.

	(U BAM)	
	Period 01. januar – 31. decembar 2019.	2018.
BILANS USPJEHA		
Poslovni rashodi:		
- Naknada Društvu za upravljanje	9,951	1,632
	<u>9,951</u>	<u>1,632</u>

BILANS STANJA**Obaveze za ulaznu naknadu i naknadu za upravljanje:**

- Društvo za upravljanje Evropskim dobrov. penzijskim fondom

3,162 1,647

3,162 1,647**Ukupno obaveze****19. SUDSKI SPOROVI**

Na dan 31. decembra 2019. godine Fond nije imao sudskih sporova u kojima je tužena strana, niti je vodilo sudske sporove protiv svojih dužnika.

20. FINANSIJSKI INSTRUMENTI

Aktivnosti Fonda izlažu ga različitim rizicima: tržišnom riziku (koji obuhvata rizik od promjene kursa stranih valuta, rizik od promjene kamatnih stopa i rizik od promjene cijena), kreditnom riziku, riziku likvidnosti, operativnom riziku i riziku usklađenosti poslovanja s propisima.

Upravljanje rizicima Fonda je usmjereno na minimiziranje potencijalnih negativnih uticaja na finansijsko stanje i poslovanje Fonda u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta. Upravljanje rizicima definisano je računovodstvenim politikama Fonda i Pravilima za sprovođenje procesa investiranja imovine Fonda.

Društvo nastoji da pravilnim upravljanjem sredstvima Fonda njegovim članovima obezbijedi dugoročnu sigurnost, očuvanje imovine kao i optimalni rast u odnosu na preuzeti rizik.

Rizici predstavljaju vjerovatnoću nastanka negativnih efekata na poslovni i finansijski položaj Fonda. Politike upravljanja rizicima obuhvataju tržišni rizik, kamatni rizik, kreditni rizik i rizik likvidnosti.

Tržišni rizik*(a) Rizik od promjene kursa stranih valuta*

Investiciona politika Fonda je konzervativna, okrenuta prije svega ka dužničkim hartijama od vrijednosti i depozitima sa fiksnim prinosima i, prilikom ulaganja, prvenstveno se vodi računa o sigurnosti imovine Fonda, odnosno njenom očuvanju, a potom o profitabilnosti ulaganja.

Tržišnim rizikom Fonda će se upravljati kroz diverzifikaciju portfolia ulaganja prema propisanim maksimalnim visinama ulaganja imovine u pojedine kategorije.

Prema investicionoj politici Fonda imovina fonda se pretežno ulaže u dugoročne dužničke instrumente ulaganja, sa stabilnim prinosom i manjim nivoom rizičnosti i to dužničke hartije od vrijednosti koje emituje ili za koje garantuje BiH, Centralna banka BiH, Republika Srpska i Federacija BiH, dužničke hartije od vrijednosti sa minimalnim kreditnim rejtingom koji je preporučljiv za investiranje („Investment grade credit rating“) a koji utvrđuju agencije za procjenu boniteta Standard and Poor's, Fitch IBCA, Thompson Bank Watch ili Moody's.

Fond nije značajno izložen riziku od promjene kursa stranih valuta prilikom poslovanja u zemlji i inostranstvu, jer obavlja svoje poslovne transakcije u lokalnoj valuti, Konvertibilna marka (BAM) koja je fiksno vezana za EURO.

(b) Rizik od promjene kamatnih stopa

Fond je izložen rizicima koji, kroz efekte promjene visine tržišnih kamatnih stopa, djeluju na njegov finansijski položaj i tokove gotovine.

Društvo će pri investiranju imovine Fonda vršiti analizu izloženosti riziku od promjene kamatnih stopa na dinamičkoj osnovi, uzimajući u obzir da se rokovi dospjeća oročenih depozita podudaraju sa procjenom roka u kojem navedena sredstva neće biti korišćena za kupovinu hartija od vrijednosti ili isplate penzijskih naknada članovima Fonda.

Analiza osjetljivosti na promjene kamatnih stopa se određuje na osnovu izloženosti kamatnih stopa nederivativnih instrumenata na kraju izvještajnog perioda.

(v) Rizik od promjene cijena kapitala

U toku izvještajnog perioda koja se završava na dan 31. decembra 2019. godine, Fond je izložen značajnom riziku od promjena cijena dužničkih hartija od vrijednosti obzirom da Fond ima značajna ulaganja klasifikovana kao finansijska sredstva raspoloživa za prodaju.

Rizik od promjene cijene kapitala je dodatno uvećan zbog nestabilnosti nedovoljno razvijenog finansijskog tržišta u Republici Srpskoj.

Kreditni rizik

Kreditni rizik nastaje kod gotovine i gotovinskih ekvivalenata, potraživanja od pravnih lica i preuzetih obaveza, i odnosi se na rizik da druga strana neće ispuniti svoje ugovorne obaveze prema Fondu, što će rezultovati finansijskim gubitkom Fonda. Kreditni rizik nastaje kod hartija od vrijednosti klasifikovanih kao raspoložive za prodaju (obveznice), potraživanja, gotovine i gotovinskih ekvivalenata, depozita u bankama i finansijskim institucijama, kao i preuzetih obaveza.

Fond je izložen kreditnom riziku u određenoj mjeri, i to isključivo kroz naplatu dospjelih obaveza po osnovu kupljenih hartija od vrijednosti - obveznica. Kreditni rizik navedenih finansijskih instrumenata je ograničen zato što su najznačajniji dužnici Fonda javne institucije Republike Srpske sa dobrim kreditnom rejtingom, jer su u prethodnom periodu redovno isplaćivali dospjele anuitete kupcima svojih instrumenata (obveznica).

Obezbjedeње od kreditnog rizika uspostavljeno je preduzimanjem određenih preventivnih mjera i aktivnosti na nivou Fonda, a u skladu sa politikama investiranja. U slučaju npr. neblagovremenog izmirivanja dospjelih obaveza izdavaoca hartija od vrijednosti prema Fondu, menadžment Društva preduzima adekvatne mjere u cilju zaštite svoje imovine. Fond ne posjeduje nikakva sredstva obezbjeđenja niti instrumente kojima bi pokrio kreditne rizike koji postoje po osnovu navedenih finansijskih sredstava, i, saglasno tome, prema menadžmentu Društva, nadoknadi iznos finansijske imovine predstavlja maksimalnu izloženost kreditnom riziku.

Fond ima značajnu koncentraciju kreditnog rizika u vezi sa investicijama u hartije od vrijednosti (obveznice), jer ima značajan iznos plasiranih sredstava kod jednog izdavaoca hartija od vrijednosti (Republika Srpska, napomena 9).

Rizik likvidnosti

Rizik likvidnosti predstavlja vjerovatnoću nemogućnosti brze prodaje finansijske imovine Fonda po cijeni koja je približno jednaka fer vrijednosti te imovine, sa jedne strane, i nemogućnost Fonda da ispunjava svoje dospjele obaveze po osnovu isplata članovima Fonda, a na osnovu prava za uplaćene penzijske doprinose.

Imovina Fonda je likvidna jer se sastoji od novca i sredstava na računima kod banaka, obveznica i akcija koji kotiraju na domaćem tržištu i koji se mogu relativno brzo utržiti uz neznatne promjene

vrijednosti. Obveze Fonda prema članovima fonda isplaćuju se prilikom sticanja prava na raspolaganje akumuliranim sredstvima (starosti) , u slučaju smrti člana Fonda ili prelaska člana u drugi dobrovoljni penzijski fond (trenutno ne postoji ovaj rizik).

S obzirom da Fond nema obveza u pogledu finansijskih instrumenata, rizik proizlazi iz redovnog poslovanja Fonda i iz navedenih razloga, a poradi zadovoljavajuće likvidnosti Fonda, rizik je nizak.

Upravljanje likvidnošću je centralizovano na nivou Društva. Menadžment Društva će imovinom i obavezama Fonda upravljati na način koji obezbjeđuje da Fond, u svakom trenutku, ispunjava sve svoje obaveze. Fond ne koristi finansijske derivate.

Ročnost dospijuća finansijske imovine i obaveza Fonda na dan 31. decembra 2019. i 31. decembra 2018. godine:

Finansijska imovina		U BAM			
31. decembar 2018.	do 1 mjesec	1-3 mjeseca	3-12 mjeseci	1-20 godina	Ukupno
Novac i sredstva na računima kod banaka	34,631	-	-	-	34,631
Oročeni depoziti	-	-	40,000	-	40,000
HOV po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	-	-	-	-	-
HOV do dospijuća	-	-	-	283,322	283,322
HOV raspoložive za porodaju	-	-	-	-	-
Ostala potraživanja	459	-	644	-	1,103
Ukupna imovina	35,090	-	40,644	283,322	359,056
Finansijske obaveze					
	do 1 mjesec	1-3 mjeseca	3-12 mjeseci	1-20 godina	Ukupno
Obaveze po osnovu ulaganja u HOV	-	-	-	-	-
Obaveze prema Društvu za upravljanje	1,647	-	-	-	1,647
Obaveze prema kastodi banci	51	-	-	-	51
Obaveze prema članovima fonda	741	-	-	-	741
Ukupno obaveze	2,438	-	-	-	2,438
Neto izloženost na dan 31.12.2018.	32,652	-	40,644	283,322	356,618
U BAM na dan 31.12.2019.	do 1 mjesec	1-3 mjeseca	3-12 mjeseci	1-20 godina	Ukupno
IMOVINA					
Novac i sredstva na računima kod banaka	92,251	-	-	-	92,251

EVROPSKI DOBROVOLJNI PENZIJSKI FOND

Oročeni depoziti	10,000	-	-	230,000	240,000
HOV po fer vrednosti kroz bilans uspjeha	-	-	-	-	-
HOV do dospijeaća	-	-	-	-	-
HOV raspoložive za prodaju	-	-	-	1,281,022	1,281,022
Ostala potraživanja	8,259	-	-	-	8,259
Ukupna imovina	110,510	-	-	1,511,022	1,621,532

	do 1 mjesec	1-3 mjeseca	3-12 mjeseci	1-20 godina	UKUPNO
OBAVEZE					
Obaveze po osnovu ulaganja u HOV	9,590	-	-	-	9,590
Obaveze prema Društvu za upravljanje	4,428	-	-	-	4,428
Obaveze prema kastodi banci	229	-	-	-	229
Obaveze prema članovima fonda	-	-	-	-	-
Ukupno obaveze	14,247	-	-	-	14,247
Neto izloženost na dan 31.12.2019.	96,263	-	-	1,511,022	1,607,285

Fer vrijednost finansijskih instrumenata

Rukovodstvo Društva smatra da knjigovodstvena vrijednost finansijskih sredstava i finansijskih obaveza priznatih u priloženim finansijskim izvještajima aproksimira njihovoj fer vrijednosti.

Obračun neto vrijednosti imovine Fonda, odnosno fer vrijednosti finansijskih sredstava, definisan je Pravilnikom o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda (u daljem tekstu "Pravilnik", "Službeni glasnik RS", broj 113/17) i Pravilnikom o izmjenama pravilnika o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda ("Službeni glasnik RS, broj 43/18) (napomena 3.5).

Naredna tabela predstavlja analizu finansijskih instrumenata koji su vrednovani nakon početnog priznavanja po fer vrijednosti, grupisanih u nivoe od 1 do 3, u zavisnosti od stepena mogućnosti procjene fer vrijednosti, a na osnovu Pravilnikom o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda (u daljem tekstu "Pravilnik", "Službeni glasnik RS", broj 113/17) i Pravilnikom o izmjenama pravilnika o utvrđivanju vrijednosti imovine, obračunu neto vrijednosti imovine i utvrđivanju vrijednosti obračunske jedinice dobrovoljnog penzijskog fonda ("Službeni glasnik RS, broj 43/18).

U BAM

31. decembar 2019.	Nivo 1	Nivo 2	Nivo 3	Ukupno
Finansijska sredstva:				
Finansijska imovina raspoloživa za prodaju	1,281,022	-	-	1,281,022
Ukupno	1,281,022	-	-	1,281,022

Navedena tabela uključuje samo finansijska sredstva, jer Fond nema finansijskih obaveza koje su iskazane nakon početnog priznavanja po fer vrijednosti. Nije bilo prenosa sa prvog na drugi nivo u datom periodu.

- Nivo 1* odmjeravanja fer vrijednosti proizlazi iz kotirane tržišne vrijednosti (nekorigovane) na aktivnim tržištima za identičnu imovinu i obaveze, a na osnovu izvještaja kastodi banke (Nova banka a.d. Banja Luka) o fer vrijednosti ulaganja Fonda.
- Nivo 2* odmjeravanja fer vrijednosti proizlazi iz ulaznih parametara, različitih od kotirane tržišne vrijednosti obuhvaćene Nivoom 1, a koje su vidljive iz sredstava ili obaveza, direktno (na primjer, cijena) ili indirektno (na primjer, proisteklo iz cijene).
- Nivo 3* odmjeravanja fer vrijednosti proizlazi iz tehnika procjenjivanja koje uključuju ulazne parametre za finansijska sredstva ili obaveze, a koji predstavljaju podatke koji se ne mogu naći na tržištu (neistraženi ulazni parametri).

21. DOGAĐAJI NAKON BILANSA

Nije bilo događaja nakon izvještajnog perioda koji bi zahtijevali korekciju ili dodatna objelodanjivanja, u skladu sa IAS 10 „Događaji nakon izvještajnog perioda“.

22. PORESKI RIZICI

Republika Srpska i Bosna i Hercegovina trenutno imaju više zakona koji regulišu razne poreze uvedene od strane nadležnih organa. Porezi koji se plaćaju uključuju porez na dodatu vrijednost, porez na dobitak i poreze na plate (socijalne poreze), zajedno sa drugim porezima. Pored toga, zakoni kojima se regulišu ovi porezi nisu bili primjenjivani duže vrijeme za razliku od razvijenijih tržišnih privreda, dok su propisi kojim se vrši implementacija ovih zakona često nejasni ili ne postoje. Shodno tome, u pogledu pitanja vezanih za poreske zakone ograničen je broj slučajeva koji se mogu koristiti kao primjer.

Često postoje razlike u mišljenju među državnim ministarstvima i organizacijama vezano za pravnu interpretaciju zakonskih odredbi što može dovesti do neizvjesnosti i sukoba interesa. Poreske prijave, zajedno sa drugim oblastima zakonskog regulisanja (na primjer, pitanja carina i devizne kontrole) su predmet pregleda i kontrola od više ovlašćenih organa kojima je zakonom omogućeno propisivanje jako strogih kazni i zateznih kamata.

Tumačenje poreskih zakona od strane poreskih vlasti u odnosu na transakcije i aktivnosti Društva i Fonda, mogu se razlikovati od tumačenja rukovodstva. Kao rezultat iznjetog, transakcije mogu biti osporene od strane poreskih vlasti i Fondu, može biti određen dodatni iznos poreza, kazni i kamata. U skladu sa Zakonom o poreskom postupku Republike Srpske, period zastarjelosti poreske obaveze je pet godina, pri čemu pravo na utvrđivanje i naplatu doprinosa za penzijsko i invalidsko osiguranje ne zastarijeva. To znači da poreske vlasti imaju prava da odrede plaćanje neizmirenenih obaveza u roku od pet godina od trenutka kada je obaveza nastala. Ove činjenice utiču da poreski rizik u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini bude značajniji od onog u zemljama sa razvijenijim poreskim sistemom.

23. DEVIZNI KURSEVI

Srednji kursevi za devize, utvrđeni na međubankarskom tržištu deviza, primjenjeni za preračun deviznih pozicija u izvještaju o finansijskom položaju u BAM, za pojedine glavne valute su bili sljedeći:

	Konvertibilnih maraka	
	31. decembar 2019.	31. decembar 2018.
EUR	1.9558	1.9558
Američki dolar (USD)	1.7480	1.7076